

Discussion ved Landhusholdningselskabets Møder.

Mødet den 31te Januar 1866.

Efter Landbrugscandidat A. la Cours Rejsemeddelelser fra England og Skotland ophvste han, efter Forespørgsel af Statsraad Tang, at Prisen paa Damplove i England omtrentlig var 5000 Rdr. og noget høiere, efter Maskinens Hestekraft. Den mindste, han havde seet arbejde, var paa 10 Hestes Kraft, og den ompløiede daglig 5—6 Tdr. Land i 9" Dybde, hvorimod ikke stort mere end halvt saa meget kunde gjøres særbdigt med Grubning, et Arbeide, der isøvrigt har meget tilfælles med Pløiningen og udføres ved at indsætte andre Skjær, der noget ligne Tænderne i den svenske Harve, i Maskinen, og hvorved Jorden, uden at vendes, løsnes i 18" Dybde.

Statsraad Hofman (Bang) spørger, hvorledes Southdown-Faareracen nu er anstrevet i England, hvor den i det Mindste engang blev særdeles høit vurderet.

Candidat la Cour har kun seet meget faa Exemplarer af dette Faar i Skotland, hvor man anseer det for at udvikle sig for langsomt; en Krydsning af Leicester- og Lincolnshire-Racerne benyttes meest der.

Statsraad Hofman (Bang) troede ogsaa, at den tidligere har været mere benyttet, men kan tænke, at den, alt eftersom Græsgangene have faaet en almindeligere større Yppighed, er bleven afløst af større Racer.

Kammerherre Neergaard gjør opmærksom paa, at vil man holde Faar, som fordrer hyppige Græsgange, saa ophører denne Axl at kunne drives ved Siden af Hollænderiet.

Statsraad Hofman (Bang) vil netop af det Hensyn opkaste Spørgsmaal, om det for Diebliffet skulde være rigtigt, her i Landet at bruge de større Racen, eller om vi ikke ville være bedre tjent med, i det mindste som Overgang, at holde os til de mindre? og hvis dette sidste skulde antages, om da ikke Southdownracen var at anbefale?

Candidat la Cour kjenner ikke meget til Southdownracen, men vil, ifald vi skulle have vore Racen forbedrede, tilraade at benytte Leicester- eller Cheviotfaarene, som ere nøjsomme, haardsføre og kunne paaregnes at give 6—8 Pbd. Uld aarligt.

Kammerherre Wichfeldt spørger, hvilke Racen det især er, vi herfra have ført til det engelske Marked.

Candidat la Cour havde truffet forskjellige, hovedsagelig maastee jydsk og Krydsning mellem disse og Dishley, Southdown o. s. v.; ogsaa nogle spanske havde været derimellem; men de gik kun slet af, blandt andet vel fordi der fra Hamborg tilsendtes mange Merinosfaar, som trykkede Prisen. De bedst betalte af alle vore Faar vare fra Stubbekjøbing og naaede omtrent 28 Rdr. Stykket. Saavidt det kunde skjønnes, vare de Blanding af Dishley- og dansk Race. Maa Dishleyfaaret end maastee nok siges at være det meest søgte, saa kan det dog ikke nægtes, at ogsaa det jydsk vinder Liebhave.

Statsraad Drewsen opløser som Bidrag til Southdownfaarets Historie, at da man for omtrent 40 Aar siden ønskede nogle af disse Dyr hertil, havde man store Vanskeligheder at overvinde ved at opdrive dem, idet Racen dengang var saa høit stattet i England, at man endog havde et Udsørselsforbud for deres Vedkommende.

Statsraad A. Hansen har antaget, at Leicester og Southdown grunden var et og samme Faar.

Kammerherre Wichfeldt tør bestemt modsige dette; Leicester, eller som det ogsaa almindelig kaldes Dishleyfaaret, har en sluttet, ægdannet Krop, Southdown derimod en mere slank, og er desuden markeret ved sort Ansigt og sorte Been.

Statsraad Hofman (Bang) er fristet til at troe, at hvis nogen af disse Faareracer paa Grund af deres Uddannelse især skulde egne sig for vore danske Forhold, saa vil det være Southdown med sin bølgede Uld, hvor Totten er ligeopstaaende, fremfor Leicester med den glatte, hængende Uld.

Profesor Førgensen maa ligeledes hævde Forstjellen mellem Leicester- og Southdownracerne, der er saa udpræget som vel muligt. Hvad rosende der er sagt om Cheviotfaaret, kan han ganske tiltræde; imidlertid havde det været ham paa-faldende ved Pariserudstillingen i 1856 at iagttage, hvor meget de der fremførte Cheviotfaar afvege fra den Grundthpe for Racen, hvormed han i 1847 var bleven bekendt i dens Hjemstand. Krydsning med Leicester bærer vistnok Skylden, som overhovedet denne Race nu er den overveiende. Han vil spørge den ærede Foredrager, om den Vægt af 240 Pd., som han havde omtalt at have truffet for Faar, var noget almindeligt i England, eller kun gjaaldt Udstillingsdyr?

Candidat la Cour havde ved de nævnte Tal kun figtet til Dyr, der vare udstillede i Birmingham, — gjennemsnitlig kunde $1\frac{1}{2}$ —2 Aars Beder anslaaes til omtrent 120 Pd., medens et Uldudbytte af 14—16 Pd. aarligt pr. Dyr ikke er noget Usædvanligt.

Profesor Førgensen maa med Hensyn til en Yttring i Foredraget betvivle, at det virkelig er „Regel“, at de engelske Dvægsebere ikke selv opdrætte deres Dyr, men kjøbe dem fra magre Egne; maaskee er dette Tilfældet Nord for Edinburgh, men ellers kjøbes Kalvene vistnok ikke efter deres 6te—8de Uge. Hvor Hjemmeopdræt ikke er det Almindelige, kan Fedningen neppe tænkes fuldenbt til Dyrets 3die Aar; — det indkjøbte vesthøilandfke og irske Dvæg maa vist henstaae, til det er 4 Aar gammelt; — herhjemme ville vi i det Mindste ikke kunne

bringe det saa vidt i kortere Tid, naar vi beghude med magre Dyr.

Candidat la Cour troer dog nok, at det virkelig forhold sig saaledes for Skotlands Vedkommende; i England derimod turde det nok være anderledes; men det Ungqvæg, som Skotterne kjøbe, befinder sig altid i en kraftig Foderstand.

Professor Jørgensen antager dog, at selv om saadant bruges almindeligt, maa Hjemmeopdrættet alligevel siges at være Regelen. Han vilde spørge, om den ærede Forebrager havde nogen Erfaring om, hvormeget en Stub antages daglig at æde i Fodningstiden?

Candidat la Cour har havt Banskfelijkheid ved at faae fikke Opgivelser heraf, ligesom han er vis paa, at Forholdet ikke er saa lidet forskjelligt, men tør dog som et Gjennemsnitsforbrug sætte 6 Skpr. Koer foruden 2—3 Pd. Olie-lager daglig pr. Dyr.

Statsraad Hofman (Bang) finder, at da som et af de vigtigste Midler, hvorved Englænderne have bragt deres Huusdyravl til den nuværende Høide, ogsaa Krydsning er fremhævet, turde det være af Interesse at lære Forholdene herved lidt nærmere at kjende; hvorledes t. Ex. de rene Racer holdes, — om Opdrætterne blot ere forsynede med enkelte rene Handyr, eller have en heel lille Stamme.

Candidat la Cour har kun truffet særdeles faa almindelige Opdrættere, som selv holde rene Stammer, hvorimod Til-lægsracen findes hos enkelte renommerede Landmænd, der faa for en meget høi Betaling sælge eller udleie Handyr til Andre. En Mand veed han saaledes, der aarlig i Springtiden ud-leier 30—40 Bødere til en Betaling af 20—30 Rstr. for Stykket.

Professor Jørgensen gjør opmærksom paa, at Fede-udstillingerne ere alt andet end hvide af disse Folk, som for deres Renommees Skyld ikke godt kunne undlade at fremstille Dyr ved en saadan Velighed, men faae dem temmelig ødelagte derved; — imidlertid holdes der ved Præmieuddelingen meget

strengt paa rene Race, medens Krybsningsprodukter ikke paaagtes. Det er disse Mænd, som Jonas Webb t. Ex., der holde Handyr, som kjøbes af dem, der atter føre Tillægsdyr til almindelig Handel, som opnaae saadanne høie Priser ved enkelte Kreatursalg, at ei alene Udlændinge, men ogsaa Englændere selv forbauses derover.

Statsraad Hofman (Bang) udtaler Ønske om, at ogsaa vi her i Landet maae lære at sætte samme Priis paa „rene Stammer“, som Englænderne gjøre det.

Candidat la Cour oplyser paa Forespørgsel af Statsraad Hansen, at Gjæstgiver Petersen paa Vesterbro er den danske Importeur, som har naaet den høieste Priis for Stude, nemlig omtrent 24 Rstr.; men det var nogle svenske Dyr, han havde haft opstaldet; dernæst fik Statsraad Tesdorpf 23 Rstr. for nogle danske Stude. I Almindelighed har vort Dvæg imidlertid staaet under det engelske, for hvilket 20 Rstr. er courant Priis, medens jydsk Stude som oftest kun opnaaede 14 Rstr. De fleste af vore Stude vare for knoglede; men vi lære nok med Tiden at fede dem bedre.

De forskjellige Markeder i Storbritannien gjøre forskjellige Forbringere; i London gaae saaledes kun 1ste Klasse Dyr, medens simplere Varer finde god Afsetning i Edinburgh, Glasgow, Newcastle o. s. v. Alt efter dets Bestaaffenhed sees derfor ogsaa Landets eget Dvæg tidt at føres snart langt Nord= snart Syd paa til et andet Afsetningssted end det nærmestliggende.

Statsraad Tang havde alt for en Snees Aar siden haft Leilighed til at udtale sig om vor Dvægudførsel til England; og fremhævede dengang, at hvad vi især burde have Opmærksomheden henvendt paa, var:

- 1) at vælge en passende Race,
- 2) at fede totalt,
- 3) at henvende sig paa rette Sted, og der holde gode Commissionairer.

Af gode Dyr findes mange her i Landet, som egne sig til de engelske Forbringere, der som bekjendt meest gaae ud paa gode

Boeufftykker over Dyrets Bagdeel, medens Franskmændene, for hvem Suppen er det hovedsagelige, ville skatte vore Fæbestude mindre. I Slutningen af Fyrrethverne og Begyndelsen af Halvtredserne affendte vi ogsaa med god Fordeel temmelig meget til Smithfields Marked, indtil Conjuncturerne forandrede sig saa uheldigt, at en Standsning fandt Sted af denne Export, som jo nu er kommen i god Gang. Hvad vore Racers angaaer nyde de (især maaskee den lille forbrogede, buttede, jydste) god Anseelse derovre. I saa Henseende have vi seet gjentagne Beviser paa, at selv vore Dvægopdrættere af Landbostanden have samme Anskuelse om Dyrenes Egenstaber som de engelske Fagmænd.

Candidat la Cour kan bekræfte, at Rjødets af vore Kreaturer er vel anseet derovre. Iøvrigt har han sporet, at vi ere for tilbøielige til at lægge noget overbreven Vægt paa Racerne og for lidt paa Fodringen.

Overkrigscommisair Aagesen ønskede at erfare den sandsynlige Grund til, at de Transporter, som udfikedes til Hull eller Newcastle, havde lidt saa betydeligt større Tab end de, som Landhuusholdningselskabet havde ladet gaae til Leith, — og om det maaskee har viist sig, at fuldtfædede Kreaturer udholde Rejsens Besværligheder vanskeligere end de midbæfede.

Candidat la Cour troer ingenlunde dette Sidste, og forklarer de større Tab paa Transporten til Hull og Newcastle ved de mindre gode Skibe, som benyttedes dertil, og ved Mangelen af et kyndigt Opsyn med Dyrene.

Statsraad Tang maa ligesom den sidste Taler lægge stor Vægt paa Opsynet, hvis Betydning han fra tidligere Aar har lært at kjende.

Iøvrigt mindede han om, at det ikke er den engelske Dvægshandel, som først har bragt os til at sende Dampskibe over Nordsoen med levende Stude, idet der saavel i det 17de som 18de Aarhundrede var ikke ubetydelig hollandsk Trafik af samme Art, som ligeledes førtes ad denne Vej, dengang rigtignok i Seilskibe, hvor Dvæget studebes tæt sammen i Lasten, støttede med Bomme

under Bugen, og hvor man, naar ugunstigt Veirlig gjorde Reisen langvarig og besværlig, forfristede Dyrene ved at give dem Æg.

Mødet den 7de Februar 1866.

Efter Professor Holst's Foredrag om Kornproduktionen i Danmark hittede

Professor Jørgensen, at han i det Hele taget havde fundet sig tiltalt af de givne Oplysninger, og antager saaledes ogsaa, at det gjennemsnitlige Udbytte af Hvedeavlens her i Danmark med Rette er ansat til 10 Fald. For Rugen synes det derimod, at Ansættelsen er for høi, og han betvivler ogsaa, at Havre og Erter virkelig som Regel give saa mange Fald som angivet, naar alle Landets forskjellige Egne medregnes. Den største Deel af Rugproduktionen findes som bekjendt i Sjælland, hvor et Udbytte af 6 Tdr. pr. Td. Land mange Steder anses for det Normale, og hvad Havren angaaer, da er det ogsaa hovedsageligen paa Halvøen at den dyrkes, og det for en stor Deel paa udliggende Torde ofte to Gange umiddelbart efter hinanden, hvorefter Afgrøden selvsølgelig ikke kan være rigelig; — vistnok naaer man til Gjengjæld enkelte andre Steder indtil 20 Fald; men det gjælder om altfor smaa Arealer, til at det nys berørte langt uheldigere Forhold derved tilstrækkeligen opveies. Noget paafaldende vilde det ogsaa være, om Fremskribtet for Havreproduktionens Vedkommende fra 1838 til 1863 virkelig, som det nævntes i Foredraget, har været fra 4 $\frac{1}{2}$ til 8 Fald.

Opgivelserne, som berøre Forholdene med Hensyn til Huusdyrene, synes at være vellykkede.

Professor Holst henviser for Rugudbyttes Vedkommende til Racoppidans Bog, ligesom ogsaa Meddelelser om Høstudbyttet i „Tidskrift for Landøkonomi“ har gjort samme Indtryk paa ham om denne Anskuelses Rigtighed. Det maa erindres, at Aaret 1863, til hvilket jo især er taget Hensyn, var et meget godt Aar, og senere Aars mindre gode Høst bevirker maaskee, at man nu finder Beretningen om det dengang Bundne mindre

sandsynlig. Dog kan han gaae ind paa, at et Havreudbytte af 12 Tdr. pr. Td. Land (= 8 Fald) maaskee ikke er det virkelig almindeligt gjennemsnitlige, endskjøndt dog flere Forfatteres Udtalelser havees derfor.

Professoren Børgesen minder om, at Angivelser om Hvedeudbittet i England og Frankrig stedse forekomme os lave i Sammenligning med vore egne, og at Grunden hertil ligger i, at i England dyrkes Hvede næsten paa al Jorden, medens vi kun benytte den kraftigste dertil. Hvad der i England gjælder om Hvede, er hos os Tilfældet med Rug og Havre, som det derfor maa undre noget at see opført med Fald, som nærme sig Hvedens saa meget.

Statsraad Tessdorff skjønner efter sine Erfaringer som praktisk Landmand ikke rettere, end at de iasten givne Talstørrelser nærme sig Virkeligheden saa nær som muligt, om han dog rigtignok er tilbøjelig til at troe, at der er regnet en Smule for høit. Saaledes ved Beregningen af Forbruget til Kreaturer o. l.; 15 Tdr. Havre pr. Hest naaes neppe ganske, og 2 Tdr. pr. Ko gaves i 1863 vist ikke gjennemgaaende uden i Hertugdømmerne, medens det nu maaskee dog nok nærmer sig hertil ogsaa hos os. $3\frac{1}{2}$ Td. for hvert menneskeligt Individ er i ethvert Tilfælde det yderste Maximum, navnlig fordi Forbruget af Kartofler og andre Havesager er i bestandig Tiltagen. Mere end $\frac{1}{2}$ —1 Million af den nævnte Hovedsum for det frembragte Korn kan i alt Fald dog ikke antages at burde afgaae. 10 Tdr. Hvede, 11 Tdr. Vhg og 11—12 Tdr. Havre af Td. Land forekommer ham ikke overdrevent, — selv mange Steder i Sjælland dyrkes Havren paa ganske gode Jorder.

I England gav Aaret 1863 108% af en Gjennemsnitshøst, og ligeledes her var den noget over det Almindelige. I den Henseende indvirke jo isøvrigt de forskjellige Aar meget paa hinanden, og selv for 1865 sees det jo nu af de indkomne Beretninger, at Høsten er større, end man havde turdet formode.

Den sikreste Maade, hvorpaa vi kunne faae Størrelsen af de vundne Fald at vide, vilde være ved at formaae Forretnings-

førerne for de forskjellige Brandforsikringselskaber til at indsende Beretning om de fra Ubløgsaarbe i en Række af Aar tegnede Forsikringer. For et Tidsrum af henved 30 Aar maae disse Oplysninger kunne tilveiebringes.

Professor Holst gjør opmærksom paa, at han strax havde sagt, at 1863 var lidt over et Middelaar. Havrebyrningen er forresten tiltaget meget i de senere Aar, ogsaa i de Amter, der have gode frugtbare Jorder.

Professor Sjørgensen antager, at dette hidrører fra, at man opgiver Urtebyrningen til Fordeel for Havreavl; ligesom det, at man nu mere almindeligt gjøder ved Ubløget, kan gjøre det forklarligt, at Havrefolbene ere tiltagne.

Mødet den 21de Februar 1866.

Fortsettelse af Discussionen om Kornproduktionen i Danmark.

Professor Holst kan ikke endnu tiltræde den forrige Gang gjorte Bemærkning, at han skulde have angivet Havreudbyttet for høit ved at ansætte det til 12 Tdr. pr. Td. Land. Naar det end ikke saameget paa de magre Jorder, saa maa han dog henvise til, at 24% af Jorden paa Sjælland og Øerne og 26% i Fyen anvendes til Havreavl, og sikkerlig give saameget over 12 Fold, at det maa hæve det manglende i Sjælland. Paa Halvøen benyttes gennemsnitlig 42% af Arealet til Havre, men de to mindst frugtbare Amter, Ribe og Ringkjøbing, have henholdsvis kun 31% og 38%, saa at der bliver saameget større et Procentantal i de bedre Egne; — i det forholdsvis frugtbare Thisted Amt naaer det endogsaa 50%. Fremskridtet fra 1838 har heller neppe været saa usandsynligt mægtigt, som man efter Angivelserne skulde troe; thi naar disse dengang melde om kun 6 Fold for Rjøbstadjorderne og 4½ Fold ude i Landet, saa er det utvivlsomt for lavt, noget, som forøvrigt finder sin Forklaring i, at Landmændene altid ere tilbøielige til at anslaae Havren ringe i Forhold til de andre Sædarter, fordi den ikke, som disse, altsammen bliver udtærsket.

En af sine tidligere Ytringer maa han dog berigtige saaledes, at det ikke er i de frugtbare Egne, men især i Ribe-, Ringkjøbing- og Thisted-Amter, at Havreudsæden er tiltagen.

For Rugens Vedkommende er han derimod villig til at aflaae noget, da kun 15—16% af Dernes mod 24% af Sjællands dyrkede Areal besaaes hermed, og det maa indrømmes, at det tilmed er af de ringere Jorder. Selv om Rugudbyttet imidlertid nedsættes til $8\frac{1}{2}$, ja 8 Fold, vil Calculen ikke blive synderlig feil, saameget mere som det i Foredraget sidst angivne Rugareal har viist sig at være omtrent 10,000 Tdr. Land for lidet.

Profesfor Førgensen gjør opmærksom paa, at man ved Udtrykket „Fold“ altid kun bør mene Udbyttet af Tønde Land, uden Hensyn til Udsædens Størrelse, der varierer temmelig meget, saavel efter Saakornets Art og Udsaaingens Form (Bred- eller Radsaaing, af Haand eller Maskine), som ogsaa efter Jordbundens Bestaaffenhed, og tidt efter de forskjellige Jordbrugeres individuelle Anskuelser. Naar Hr. Profesfor Holst har angivet Foldene af Hvede til 10, af Rug til 9, Byg 11, Havre 12, Boghvede 6 og Bælgfæd 8, saa er det kun med Hensyn til Rug, Havren og Bælgfæden, at Taleren har troet at maatte yttre nogen Tvivl om, at et saa fordeelagtigt Udbytte virkelig gjennemsnitligen naaes her i Landet. Angaaende Rugen er dette jo ogsaa nu indrømmet, og af Bælgfæden tør det ansees for temmelig sikkert, at selv paa større, velbevne Gaarde naae Erterne ikke op til 8 Fold, Bønnerne maaskee snarere, men det bliver vist correctest at ansætte et Gjennemsnitsudbytte af 6 Fold for denne Sædart. At Havren mange Steder ogsaa dyrkes paa frugtbar Jord, er ganske vist, men desværre ligejaa sikkert, at der herster et almindeligt Misbrug af Jorden til Havredyrkning, saa at man t. Ex. tager den to Gange efter hinanden, og det forekommer ham derfor ikke sandsynligt, at vi virkelig som Regel faae 12 Fold af den.

Da Rigtigheden af Opgivelserne af det dyrkede Areal og af Udsøfslen maa ansees for paalidelig, vil det, isald en noget

mindre Produktion skulde blive antagen for det Rimelige, være i Overflaget af Forbruget, at vi skulde trække fra, hvad der ogsaa vistnok vil være det Rigtigste, og hvorved Balancen vil blive opretholdt. Naar vi erindre, hvormange af vore omtrent 300,000 Heste, der kun faae lidt Havre om For- og Efteraaret, men ellers maae nøies med Græs-, Hø- og Halmfoder, kunne vi nok blive tilbøielige til at betvivle, at der virkelig forbruges 15 Tdr. Havre aarlig pr. Hest i Landet. 1,900,000 Tdr. aarlig til Faar, Sviin o. s. v., der jo kun er angivet som et løst Overslag, taaler vist ogsaa godt et Fradrag, hvad tildeels tillige vil være Tilfældet med 2 Tdr. pr. Ko. Paa denne Maade kan det nødvendige Fradrag fra Foldene jo godt udjevnes ved en tilsvarende ligesaa rigtig Indskrænkning i Angivelserne af Forbruget.

Profesor Holt henholder sig til sine fra Først af gjorte Ytringer om, at 1863, som er lagt til Grund for Beregningen, var et godt Middelaar, og at det Hele derfor er lidt for høit. At det særligt skulde være Tilfældet for Havrens Bedkommende, vil han derimod nødig troe. Vistnok er det meget, at regne 15 Tdr.s Forbrug for hver Hest; men de 13—14,000 Rjøbstaas- og Herregaardsheste faae jo meget mere. Vi have en Angivelse om, at en Arbeidshest med 9 Timers daglige Arbeide bør have 10—12 Pd. Havre om Dagen, som omtrentligen udgjør 30 Tdr. om Aaret, — og efter Professor Prosch faaer en Cavallerihest jo 26 Tdr.

Selv med de af Hr. Professor Jørgensen paaapegede Nedsættelser naae vi imidlertid jo dog op til en aarlig Production af 18—19 Millioner Tønder, hvilket viser en meget betydelig Fremadskriden.

Mødet den 28de Febr. 1866.

Efter Forvalter Buus's Foredrag om Forholdet imellem Udbytten af Malkesøer og af Fedeqvæg hittede

Statsraad Valentiner, at den her givne Sammenstilling af Forholdene mellem Meieri og Studehold ikke var ganste

eensartet, idet Meieriet paa den ene af de omtalte Gaarde er en Hovedsag, medens paa den anden Fedningen kun betragtes som noget mere underordnet, der ovenikjøbet kun drives i Vintermaanederne. En rigtig Slutning vil kun da kunne drages, naar man støtter sine Beregninger ogsaa for Fedningens Vedkommende paa Erfaringer om en Studebesætning, som holdes hele Aaret rundt paa Gaarden. Den Veilighed, Taleren i sin Tid har haft til at gjøre saadanne Erfaringer, har lært ham, at Sommerholdet af Studene allerede i og for sig er fordeeltigt, og tillige, hvor Græsgangene ere gode, i høi Grad kan begunstige Vinterfedningen, som neppe alene kan ventes at ville betale sig. Græsset ublagdes med Gjødning, hvorved det blev saa nærende, at Studene, som sattes ud derpaa om Foraaret, naar Efteraaret kom kunde have vundet indtil 100 Pd. Tælle hver, uagtet en Stnd jo altid nøies med mindre Foder end en Ko, saa at 4 Skpr. Land Græs i Regelen regnedes at strække til den. Den af Forvalter Buus foreslaaede lidt tidligere Forberedelse til den egentlige Fedning haves jo saa paa denne Viis fordeeltigt paa Gaarden selv igjennem Græsfodringen. Her paa Zerne findes der for Tiden neppe nogen Gaard, hvor Forholdene længere ere saadanne; i Jylland derimod, hvor Fedningen er en Hovedsag, kan den vist anderledes godt betale sig.

I Anledning af derom gjort Forespørgsel maa han udtale, at Forstjellen paa Gjødningsproduktionen ved Malkekøerne og ved Studene neppe er stor, endfsjøndt det jo ikke kan være tvivlsomt, at en Deel for Gjødningen nyttige Stoffer undbrages den igjennem Melken.

Professur Førgensen antager dog, at Gjødningen fra Fedestude er ikke saa ganske lidt værdifuldere, end den fra Meierikøer ved samme Foder, — i 100 Potter Melk kan vistnok godt anslaaes at indeholdes $1\frac{1}{2}$ til 2 Pd. uorganiske Stoffer, især vel phosphorsure Forbindelser o. s. v., og det i Foredraget opstillede Udbytteforhold mellem Studene og Malkekøerne, som $2\frac{1}{2}$ til 14, burde maastee ogsaa reguleres noget herved.

Mon man isvrigt paa Frisensfeldt ikke kunde have fedet paa en anden ligesaa god og dog billigere Maade, ved at give en stærk Tilfætning af Roer og Oliefager, som jo Engländerne ligefrem foretrække for Kornet? Dette i Forbindelse med den i Indledningsforedraget anbefalede Forberedelse til Fedningen, eller endnu bedre Sommer-Græsfedning, vilde vistnok give et endnu heldigere Resultat, uagtet det allerede vundne overgik, hvad han havde forestillet sig derom. Men fuld Retsfærdighed vil kun da kunne hedes Studene, naar de holdes og beregnes hele Aaret rundt!

Forvalter Vuus troer allerede at have givet den jydsk Stud et saa gunstigt Skudsmaal, at det dermed vil være beviist, at Studehold og Fedning kan tjene det fremadskridende Agerbrug i samme Grad som Koen, hvis Tiltrækning og Røgt er saa meget dyrere og mæsifommeligere end Studens. Vistnok er ogsaa Gjødningen bedst af Studen, om end neppe i saa høi Grad, at nogen virkelig Udjevning af Forfjellen i dens Rentabilitet ligeoverfor en tilstedeværende, god, ældre Meieristammes derved tilveiebringes. Han selv skulde ret meget ønske at høre Oplysninger om Forholdet paa Steder, hvor Studebesætningen holdes hele Aaret rundt, og hvor Opdrættet ligeledes medtages i Beregningen; hidtil har han ikke haft Leilighed til at indsamle saadan Erfaring; men det er Hensigten herefter paa Frisensfeldt selv at opdrætte Studene ved dertil indkjøbte jydsk Røer og en Tyr af Korthornsracen. Paa en Gaard, der er saa lille som den nævnte og som favner et stort Af sætningsted i sin umiddelbare Nærhed, vil Meieriet altid mindre godt betale sig, da Udgiften til Driften af Meieriet, Lønningen til Bestyreren, Meiersten o. s. v. om trent ere de samme, som hvor Produktionen er større.

Hoffjægermester Sehested hævder Køernes Fortrin og gjør opmærksom paa, at hvor man vil lade dem afløses af Studene, der maae ogsaa disse belastes med alle Udgifterne til Bygninger og andre Indretninger til Meieriet, der jo dog engang ere gjorte.

Ved selv at tillægge sine Fedestude vil man sandelig komme til at betale dem langt dyrere, end ved at indkjøbe dem i Sjælland, hvor de i flere Aar af deres Opvæxt for en stor Deel holdes gaaende paa Lyng, i Kjør o. s. v. uden altsaa at koste slynderligt; medens vi paa Derne ikke kunne vente at opdrætte dem i de to første Aar under 40—50 Rbd. og de to næste adskilligt høiere, ialt saaledes over 100 Rbd. for fireaars Dyr, medens vi jo nylig her have hørt Gjennemsnits-Indkjøbsprisen for gode Dyr i Sjælland ansat til 86½ Rbd., som endda vist er temmelig høit beregnet.

Forvalter Buus betvivler ingenlunde, at Studene, opdrættede paa vor kostbare Grund, ville blive ikke lidet dyrere, end de indkjøbte jydste; men til Gjengjæld ville vi faae anderledes store og værdifulde Dyr, der senere kunne udbringes til en dobbelt Salgspris, medens Transportomkostningerne ved dem dog ikke blive høiere end for simple Varer. — Det er forresten alt Andet end hans Mening at anbefale, at man skulde neblægge Meierierne til Fordeel for Studefodning, og efter hans Forslag kan der derfor aldrig blive paabyrdet denne tidligere Omkostninger fra Meieribygninger o. l.

Statsraad Valentiner erindrer, at hans Fader, som selv tillagde sine Stude, ikke sjeldent har havt fireaars Dyr paa 14—15—1600 Rbd.; havde de endogsaa været kostbare at opdrætte, saa vare de saaledes til Gjengjæld blevne meget værdifulde.

Proprietair Larsen bemærker efter Opfordring, at uagtet han iaar ikke selv har fedet, er det ham dog bekjendt, at flere Andre have gjort det med god Fordeel; saaledes har en Mand i Nærheden faaet det til hver Stud givne Foder af 5 Tdr. Byg og 28 Tdr. Roer betalt med 50 Rbd., og ijsor kunde Taleren selv foruden en passende Pris for det opfødte Korn beregne sig 5 Mk. for hver Tønde Roer, som gaves til hans Stude, saa at Gjøbningen altsaa leveredes ham ganske frit. Han er overbevist om, at Studefodningen kan betale sig meget godt med de nuværende Priser, naar den hovedsagelig baseres

paa Køer, og at man ved et skjønnsomt Indkjøb ialtfald Intet vil have at betale for sin Gjøbning.

Candidat Segelcke troer, at den Tendents, som i de senere Aar efter en temmelig stor Maalestok har viist sig paa flere Steder til fra Studedefning at gaae over til Meieridrift (et Forhold, der maastee nok nu igjen vil blive stillet lidt anderledes efter Aabningen af den direkte Udsørsel til England), foruden i en sandsynlig større Rentabilitet tillige er begrundet i den Ulempe, som Studeholdet, hvor det ikke er indskrænket til noget meget smaat, altid medfører for Eieren, at han næsten hele Aaret igjennem maa færdes meget vidt omkring for Handelens Skyld, medens Meieridriften tillader ham at blive anderledes rolig hjemme paa Gaarden og passe sin Dont der. Naar man har fremhævet, at Sommerfedningen stiller Studene saa meget fordeelagtigere, overseer man vist, at man i den Tid langfra faaer det Gjødningsudbytte, som naar Dyrene staae paa Stald.

For en Deel Aar tilbage har han selv forsøgt en Beregning over de constante Udgifter, støttede til et Meieri paa 85 Køer, og det er ham en Tilfredsstillelse her at høre, at det Resultat, hvortil han dengang kom, nærmer sig meget til det, Hr. Buus iaften har fremstillet.

Kammerherre Steel formaaer vel ikke fuldstændig at opfylde Ønsket om at give udtømmende Oplysninger om det her forhandlede specielle Emne; dog har han endeel Erfaringer om Studehold i Almindelighed taget. Tillægningen af magre Stude, der om Sommeren holdes paa simple Enge og afsættes til Holsteen, have gjennemsnitlig bragt ham 60 Rd. aarlig pr. Baas, hvorimod den egentlige Fedning hidtil har været forbunden med store Banskeligheder. Den directe Forbindelse med England vil imidlertid formeentligen faae en gennemgribende, gavnlig Indflydelse paa Besætningsforholdene paa Halvøen.

De som omtalt til Frisenseldt indkjøbte Stude tør dog vistnok i intet Fald ansees for at give et godt Grundlag for

nogen sammenlignende Beregning; baade kunne de neppe andet end have lidt ved Reisen og maaskee tilmed ei heller siges at være heldigt indkjøbte, hvortil der hører megen Erfaring. De bedste Dyr ville Kjøberne vistnok i Almindelighed finde i Vendsyssel; men samme Sted vil de allerbaarligste ogsaa blive dem budt. Især maa man være varsom med at lade Størrelsen være nogen vigtig bestemmende Factor ved Valget, — de største ere ingenslunde altid lette at fede.

En Ulempe ved Meierikøerne er det, at jo fuldkomnere de behandles, desto flere uheldige Chancer indtræde ogsaa samtidig for dem.

Professur Holst oplyser, at Overgangen fra Studesedning til Meieridrift her i Landet tog sin Begyndelse omtrent 1720, og allerede først i dette Aarhundrede var Fedningen reent fortrængt fra Fyen. I Sjælland fandtes da endnu mange Gaarde, t. E. Kragerupgaard, Gyldeholm og Verchenborg, hvor der udelukkende holdtes Stude; men Grunden hertil laae hovedsagelig i, at Tiende og andre Afgifter ydedes in natura, og det usikre Marked bidrog til ogsaa her efterhaanden at indføre Meieriet. I Thyland, hvor t. Ex. Borgaard var bekendt for sit udmærkede Studehold, gif man efterhaanden over til kun at producere magre Stude, der saa folgtes til Fedning i Hølstien. Et Forhold, som forresten findes tilsvarende mange andre Steder, saaledes baade i Preussen, hvor Oberengene ere bekendte Fedsteder for andensteds indkjøbt Dvæg, i Frankrig og tidligere i England, medens den lette Jernbaneforbindelse mellem alle Egne i det sidstnævnte Land i den senere Tid har medført, at Fedningen hyppigere foregaaer paa Til-lægsstedet, saaledes at fuldtfedede Stude nu føres lige til Slagtning i London selv høit oppe fra Skotland.

Forvalter Buus anfører som en væsentlig Mangel ved Hovedmassen af de iøvrigt fortrinlige jydsk Stude, at de ere saa lette. Om de end som Regel kunne være triveligere end de større Dyr, opnaae de dog ikke ved Fedningen Vægt nok til at kunne bære de betydelige Transportomkostninger, der ere

de samme for en lille som for en stor Stud. Vi maae have store Kroppe, hvorpaa kan lægges meget Kjød.

Den eiendommelige „Omsætningsmaade“ er vistnok især virksom til at holde de jydskke Stude nede. I Vestjylland omsættes de jo ofte heel- ja halvaarsviis, bestandig fra mindre til større Besiddere, indtil de drives heelt bort, og disse hyppige Stedforandringer kan neppe andet end skade dem. At de omtalte Stude paa Frisensfeldt have været tilbagefattede ved at flyttes, ansees for utvivlsomt, og Erfaring viser os jo ogsaa, at indkjøbte Køer let kaste Kalven den første Gang de føde paa et nyt Sted.

Kammerherre Skeel er enig heri. Alt eftersom de jydskke Besætninger, paa Grund af den lette Affætning, som i den senere Tid er aabnet dem, gaae over til at blive Fedestude, vil dette Forhold nok forandre sig, medens man hidtil, da Fedningen foregik i Marsken efter Salget, har brudt sig mindre derom.

Gaardeier J. Christensen gjør opmærksom paa, at man ved at holde Stude til Fedning tillige har den Fordeel, i en Deel Aar at kunne benytte dem som Trækdyr, i hvilken Egenstabs de i mange Tilfælde ere forbeelagtigere end Hestene. Udføre de end noget mindre Arbeide end disse, saa fortere de ogsaa mindre Korn, kræve ingen Pøsning og levere bedre Gjødning, ligesom de endeligen fra det 4de til det 7de eller 8de Aar, medens de anvendes til Trækbruget, bestandig tiltage i Værdi, medens Hesten jo derimod taber.

Forvalter Buus betvivler, at vi her paa Zerne ville finde det stemmende med det fremadskridende Agerbrug at benytte Studene paa den Maade. Her maae vi udvikle vore Dyr eensidigt, holde Malkekøer, Fedestude o. s. v. — Sygdom imellem Hestene foranlebigede, at et fleeraarigt Forsøg paa at erstatte dem ved Stude blev gjort paa Falster; men skjøndt en Stud kun fortærede 10 Pd. Kjerne, hvor en Hest behøver 16 Pd., betalte den sig dog ikke, — der er alt-

for mange Tilfælde, hvori Studen ikke kan udføre Hestens Gjærning.

Mødet den 7de Marts 1866.

Professur Bagge indlevede Spørgsmaalet om Dvægpesten, idet han derom gav følgende Meddelelser:

Den betydelige Udbredelse, Dvægpesten har faaet i England, og den store Fare, den vilde medføre for Landets Dvægavl, hvis den skulde udbryde hos os og antage nogen større Udbredelse, har vaakt en saa alvorlig Betyrning hos Landbostanden, at det sikkert ikke vilde være ubetimeligt, om der her i Landhuusholdningsfælleskabet reistes en Discussion om denne Sygdom og de til Raade staaende Midler til at hæve den, og det saa meget mere, som der i saa Henseende hersker mindre rigtige Anskuelser hos flere af Landmændene, vel tilbeels fremkaldte ved enkelte Udtalelser, som have været offentliggjorte i Dagspressen.

For den rette Forstaaelse af de Lovbestemmelser, som nu ere gjældende i Anledning af denne Sygdom, vil det ikke være af Veien at kaste et kort Tilbageblik paa Sygdommens tidligere Forekomst her i Landet. Det vil sikkert være de Herrer bekendt, at Dvægpesten herskede gjentagende Gange i Danmark i det forrige Aarhundrede, stærkest fra 1745 til 1751, idet der i disse 7 Aar skal være død over 2 Millioner Stkr. Dvæg. Et ufuldstændigt Kjendskab til Sygdommen og dens Smitteevne gjorde, at de Foranstaltninger, som bleve iværksatte for at standse Sygdommen, deels vare utilstrækkelige, deels først bleve anvendte, naar det var for sildigt. Under Sygdommens Forløb udgik adskillige Forordninger, men disse vare langtfra i Stand til at hindre Sygdommens Udbredelse til næsten hele Landet, og Tilstanden for Dieblicket i England kan fuldstændig sammenlignes med Forholdene, som de dengang vare hos os.

Det Samme kan næsten siges om Tilstanden, da Dvægshygen igjen herjede Landet i Aarene 1762 og 63 og medførte

et Tab af over 250,000 Stkr. Dvæg. Sygdommen blev nøiagtigen studeret af Lægerne (Aaskov, Vesfer, Pastor Thun), men Foranstaltninger mod Sygdommens Udbredelse bleve ikke tagne efter nogen almindelig Plan. Fra 1769—1772 var den igjen udbredt over en stor Deel af Landet, ligesom over det nordlige Tydskland, Holland og Belgien.

1774 viste Sygdommen sig paany i Holsteen, og trods de tagne Foranstaltninger rykkede den stadig nordpaa, 1775 kom den til Rendsborg og 1776 var den udbredt over den sydlige Deel af Slesvig indtil Slien. 1777 viste den sig pludselig paa Falster, hvor den dog snart blev undertrykt ved Nedslagningen af 667 Dvæghøveder i 5 Landsbher og 1 Forpagtergaard. Det følgende Aar udbredte den sig mere nordpaa i Slesvig indtil Haderslev og paa Als og Væroe. I August Maaned kom den til Langeland, hvor den bortrev omtrent $\frac{1}{3}$ af Dvæget; i October udbrød den paa Taasinge, i November paa Folland og i December paa Falster og Fyen, hvor den vedblev at herske i 1779 og 1780, og først mod Slutningen af 1780 udbrød den i Thyland. Af Sygdommens Udbredningsmaade vil man see, hvor lidt Beboere af Der og selv mindre Der kunne være sikrede mod Sygdommen paa Grund af deres mere isolerede Beliggenhed, hvorvel det langt fra kan nægtes, at Danmarks geographiske Forhold er et godt Værn imod alle smitsomme Dyrsygdommes Indtrængen og Udbredning. Vi besidde en meget nøiagtig Beskrivelse af Dvægpestens Udbredelse fra denne Periode af Zoega (optagen i „Schleswig-Holsteinische Provinzialberichte“ for 1789), der var Sekretair i Dvægshygekommissionen. Sygdommens Fremtrængen i 1778 til den sydste Grændse og dens Udbrud paa Langeland var det, som fremkaldte Udstedelsen af den almindelige Anordning mod Dvægshygen (den 30te Novbr. 1778) og Dvægshygekommissionens Oprettelse (den 17de Decbr. 1778). Man havde her samlet de forskjellige tidligere Anordninger imod Sygdommen, forbedret disse efter de om Sygdommen gjorte Erfaringer, og med en høi Grad af Conseqvents og Strenghed

gjennemført de Foranstaltninger, som havde viist sig nødvendige. Disse bestod væsentlig i: 1) fuldstændigt Forbud imod Indførsel fra smittede Steder af Dvæg og alle saadanne Stoffe, som kunde føre Smitten, samt Tilintetgjørelsen af disse, hvis de virkelig kom indenfor Landets eller Amtets Grændser.

2) En meget streng (endog militair) Afspærring af de smittede Steder.

3) Drab af det syge og sunde Dvæg i de Besætninger, hvor Sygdommen viser sig, efter en forudgaaet Taxation.

Udførelsen af alle de herhenhørende Foranstaltninger blev truffen af Amtmanden efter de i Anordningen ofte meget specificerede Bestemmelser, og Overtrædelser af samme straffede meget strengt (Fæstningsstraf, Tugthuusarbejde, store Mulfter o. s. v.)

Det Princip at tilintetgjøre Smitten ved Drab af hele den eller de Besætninger, i hvilke Sygdommen har viist sig, er et af de sikreste Midler, som er blevet anvendt i ondartede smitsomme Sygdomme hos Huusdyrene, og om det end kan synes noget kostbart, er det dog oftest det Middel, som i Længden bliver det billigste. Men det bør ogsaa kun anvendes, naar man derved er nogenlunde sikker paa at tilintetgjøre Smitten, og det bør derfor ogsaa skee, inden denne har faaet Tid til at udbrede sig i en større Kreds. Er dette sidste Tilfældet og altsaa flere Besætninger smittede og angrebne af Sygdommen, bliver Nedslagningens Betydning altid usikker, og man maa da nøie betragte, om det Offer, der bringes ved Nedslagningen, ogsaa staaer i Forhold til den større eller mindre Mulighed for Smittens totale Tilintetgjørelse, som derved kan opnaaes. Det er derfor ogsaa i Dvæghygeanordningen bestemt, at Commissionen kunde bestemme, naar man ikke længer maatte foretage Nedslagning for Statens Regning.

Dvægpesten standsede i 1781, og med Undtagelse af Langeland, hvor $\frac{1}{3}$ af Dvæget deels døde, deels blev dræbt, da man blev nødt til at opgive Spærringen af de angrebne Besætninger, og kun bevogte Den med bevæbnede Vaade, leed Kongeriget denne Gang langt mindre end Hertugdømmerne, hvor ogsaa omtrent

$\frac{1}{3}$ af Dvægbestanden var gaaet bort. Danmark var nu for-
 skaanet for Dvægpest i c. 30 Aar, indtil den i Slutningen af
 1813 med de allierede Magters Tropper kom ind i Holsteen
 og Slesvig (indtil Eckernförde), hvor den nu herskede i 6 Maa-
 neder. Erik Viborg har bestrevet dette Indbrud af Sygdommen;
 det blev overdraget ham at lede Foranstaltningerne mod Syg-
 dommen, hvilket skete aldeles i Henhold til de ovenfor anførte
 Principer, som vare blevne Lov for Hertugdømmerne ved For-
 ordningen af 20de Februar 1801. Gavnligheden af disse Prin-
 ciper, udførte paa en energisk Maade, har vistnok aldrig bedre
 bestaaet Prøven end denne Gang og navnlig under de vanske-
 lige politiske Forhold, da Landet en Tid var besat af Fjenden,
 og der udbredtes Skrifter mod Nedslagningen og fra mange
 anseete Mænds Side arbejdedes paa at helbrede Sygdommen.
 Uagtet Sygdommen var udbrudt paa mange forskjellige Steder
 (2 Stæder, 4 Flækker, 7 adelige Gøbser og 38 Byer), var Ta-
 bet i hele Holsteen kun 1618 Dvæghoveder, hvoraf 1132 vare
 døde, 486 bleve nedslagne; 263 Stykker helbrede. Vi-
 borgs Beskrivelse af Dvægpestens Forekomst dengang, som er
 offentliggjort i Veterinairsekskabets Skrifter, 3die Deel, er for
 ganske nylig bleven oversat paa Tydsk og optaget i Gurkt og
 Hertvigs Magazin der gesammte Thierheilkunde, da, som Redac-
 tionen siger, den afgiver et godt Beviis paa Nedslagningsprin-
 cipets store Nytte.

Dvægpesten har ikke senere hærjet Danmark, og den ældre
 Dvægshygeanordning er vel blevet hævet, men Principerne ere
 fuldstændigt optagne i den nye Lov af 29de December 1857
 om smitsomme Sygdomme hos Huusdyrene; den Tradition,
 som er overleveret os fra Fortiden, er ikke bleven forandret i
 Loven, og der er vist ikke nogen Frygt for, at den heller i sin
 Udøvelse vil paa nogen Maade blive omgaaet. Der er saa
 meget mindre Grund til antage dette, som Erfaringen fra Syg-
 dommens Forekomst i den sidste Tid i Frankrig og Belgien og
 den der anvendte Nedslagning af de angrebne Besætninger paa
 det Kraftigste opfordrer til at benytte Nedslagningen som det

sikkreste Middel til at hæmme dens Udbredning. Der er fra flere Sider fremsat Tvivl om Regjeringens Bemyndigelse til at benytte Nedslagningen og om dens gode Villie til at anvende dette Middel saa længe og saa energisk, som man kan ønske.

Om Regjeringens Bemyndigelse kan der ikke være nogen Tvivl. Lovens § 8, anden Passus, bemyndiger Politimestrene „til at lade dræbe de Dyr, om hvilke det efter Dyrlægens Erklæring maa ansees for afgjort, at de ere angrebne af Dvægepesten, indtil det, naar der ikke længer er Haab om ved dette Middel at standse Sygdommens Udbredelse, forordnes af Indenrigsministeren, at Saadant ikke mere maa finde Sted.“ „Saa kan det nævnte Ministerium ogsaa i Sygdommens Begyndelse paahvde, at hele Besætninger, hvor Sygdommen er udbrudt, eller Dele af samme skulle nedslaaes.“

Det beroer altsaa paa, om man kan have Haab om ved Nedslagningen at standse Sygdommens Udbredelse, hvorvidt dette Middel skal anvendes. Afgjørelsen af dette Spørgsmaal ligger i Indenrigsministerens Haand, og der kan ikke være nogen Tvivl om, at et Forbud mod Nedslagning kun vil finde Sted efter den modneste Overveielse og efter Raadslagning med det veterinaire Sundhedsraad og støttet til de Erklæringer, som maatte indkomme fra de Veterinairer, som Regjeringen vil udsende for at ordne Bestemmelfernes Gjennemføring.

At ville forlange af Indenrigsministeren, at han forud skal forpligte sig til at nedslaae, indtil Smitten er tilintetgjort, maa ansees for et Forlangende, som ikke kan opfyldes. Nedslagning er et Middel, som kun med Fordeel kan anvendes i Begyndelsen af Sygdommens Udbrud, og det maa da anvendes med Hurtighed, ligesaa snart Sygdommen er opdaget, for at ikke Smitten skal faae Tid at udbrede sig. Det bør kun anvendes som et Forebyggelsesmiddel mod Sygdommens Udbredelse, og det vilde især under vore Forhold være ubetimeligt at forlange total Nedslagning overalt, hvor Sygdommen fremkom. Der er vist Ingen, som efter de Erfaringer, som nu havees, ikke skulde gaae ind paa dets Anvendelse, saa længe som

der blot er noget, om end kun et ringe, Haab om at standse Sygdommen, især hvis det er paa et Sted, hvor Sygdommen vil kunne sprede sig vidt omkring, f. Ex. de større Der eller Ijlland. Men lad os tænke os Sygdommen optræde paa en mindre D, f. Ex. Taasinge, Vangeland eller Falster; den har maaskee havt riig Leilighed til at udbrede sig, inden den er blevet opdaget; trods Nedslagning af mange Besætninger vedbliver den at udbrede sig, og man kan nære Frygt for, at maaskee $\frac{1}{3}$ af Dens Dvæg kan være smittet; vil det da være rigtigt at fortsætte Nedslagningen? Vil der ikke komme et Tidspunkt, hvor denne Fremgangsmaade maaskee vil være ligesaa byrdefuld for Communerne, som om man undlader Nedslagningen og indskrænker sig til Afspærring af de angrebne Besætninger og de øvrige Foranstaltninger, som Loven byder, i Forbindelse med en Cuur af de mindst angrebne syge Dyr og maaskee Indpobning af samtlige de Besætninger, hvor og saasnart Sygdommen maatte vise sig. Udgifterne ved Nedslagningen skulle nemlig bæres halvt af Statskassen og halvt af Amtsrepartitionsfondet, hvad Landet angaaer, eller Kæmnerkassen, hvad Kjøbstæderne angaaer, og Nedslagning i stor Udstrækning kan saaledes blive meget byrdefuld for et Amt.

Men der vil dog aldrig være nogen Tvivl om, at saalænge der er noget Haab om, at Sygdommen kan standses ved Nedslagning, har Regjeringen en Bemyndigelse til at anvende dette Middel — en Bemyndigelse, som altid i dette Tilfælde maa betragtes som en Pligt for Regjeringen.

Det vil ogsaa sikkert blive betragtet saaledes af Regjeringen; derom vidner det, at den Ret, som i Loven er givet Ministeren til at nedslaae hele Besætninger, er overdraget til Politimestrene, og den nuværende Indenrigsminister, der har et saa aabent Die for Landets Agerbrug, vil sikkert ikke forlade Nedslagningsprincipet, uden det skulde vise sig aldeles nødvendigt.

Det vil, hvis man skulde blive nødsaget til at forlade Nedslagningsprincipet, ikke være uden Vigtighed at see Resultatet af Cuurforsøgene i England og Holland. I Ugen, som endte med den 17de Februar, var af et Antal af syge Dyr af 166,379 Stykker

19,227 blevne dræbte, 105,497 vare døde og 31,092 blevne helbrede, altsaa over $\frac{1}{3}$. I Holland var indtil den 10de Februar af et Antal af 34,924 angrebne Dyr 8,419 blevne dræbte, 11,079 døde og 12,769 helbrede, altsaa over $\frac{1}{3}$, et Dødelighedsforhold, som muligen endnu kan blive gunstigere, naar Epidemien formildes, hvad man altid seer, naar den har været i nogen Tid. I Provindsen Utrecht er Forholdet endnu gunstiger, nemlig 1,464 helbrede af 2,936 Angrebne. Man vil da ogsaa kunne anvende Indpøding af Sygdommen i de Besætninger, hvor denne maatte vise sig, og naar denne foretages lige ved Sygdommens første Forekomst, vil den sikkert kunne give et gunstigt Resultat. Herfor tale Erfaringer fra Rusland, hvor den er bleven meget almindelig, og af Regjeringen understøttet ved Inoculationsanstalter for at tilveiebringe en god Inoculationsvædse. De Inoculationsforsøg, som i 1770—72 foretoges af den danske Regjering paa en lille Ø i Nærheden af Bordingborg, tale ogsaa til Gunst for denne Methode; thi af et Antal af 290 Stykker, som indpødedes, helbreedes 232, 45 døde og 113 indpødedes forgjæves.

Med disse indledende Bemærkninger skal jeg overgive Spørgsmaalet til Forsamlingens Drøftelse.

Profesor Tscherning, som fuldstændigen kan slutte sig til alle i Foredraget fremsatte Ansuelser, ønsker blot hertil at føie en Udtalelse om, at man ikke har Grund til at troe andet, end at Nedslagning ei alene er det eneste virksomme Middel, vi have imod Dvægepestens Omfiggriben, men at det tillige hurtigt vil vise sin Nytte. Siden 1815 indtil nu er denne Sygdom kun i Ungarn optraadt som egentlig Epidemi; skjøndt den dog ofte og paa mange andre Steder har viist sig i denne Mellemtid, er det stedsde der ved Hjælp af Nedslagning lykkedes itide at blive Herre over den. Dens nuværende Rasen i England staaer som en besynderlig Undtagelse, og tillige som et talende Beviis paa, hvorledes den der udviste forunderlige Sorgløshed har straffet sig og paa Nødvendigheden af en hurtig Nedslagning. — Dette Middels Fortrinlighed fremhævedes

ogfaa stærkt paa den ifjor i Wien afholdte internationale Veterinaircongres og blev betragtet som faa betryggende, at man, hvor det anvendtes, ingen videre Hindring vilde behøve at lægge for det frie Handelsfamkvem.

Docent Westring mener, at vi ligeledes vilde kunne finde Beroligelse mod Frygten for Dvægpestens Nærmelse ved at sammenligne den med Forholdene ved den ondartede Lungesyge, der i Henseende til Smitsomhed jo er en nok faa farlig Sygdom, blandt andet ved den lange Tid, hvori den kan befinde sig paa et latent Stadium, i hvilket Dyret ikke feiler synderligt, men dog meget godt kan udbrede Smitten, hvilket ogsaa er Tilfældet indtil 12—13 Maanedes efter Helbredelsen. At nu Danmark har været forskaanet for denne Sot, som neppe noget andet Land i Europa har formaaet at holde sig saaledes fri for, synes at tyde paa, at vi ikke alene ere forsynede med duelige Dyr læger, men fuldt saameget, at vore Love ere gode og sætte os istand til itide at gribe til hensigtsmæssige Foranstaltninger, der berettiger os til at vente, at vi ogsaa skulle være heldige ligeoverfor Dvægpesten, saameget mere som dette er lykkedes andre Steder. Saa at sige hvert Aar optræder den i Sydrusland og Ungarn og meget hyppigt i Baiern, men da Nedslagningen har viist sig som et probat Middel til at standse den, er man nu der neppe meget bange for den. Da Dvægpesten i 1714 havde faaet Indpas i England, opkjøbtes og tilintetgjordes strax de angrebne Besætninger, hvorved Ondet standsebes; men Englændernes store Respekt for Eiendomsretten afholder Regjeringen fra nu at paa bøde almindelig Nedslagning, hvor stor Skade end dette Forhold har bragt dem. Selv ved den føromtalte Leilighed kunde der ikke bruges anden Form, end at have Emisfairer, der holdt Die med de Forhandlere, som førte angrebet Dvæg, og ved at gjøre Publicum opmærksomt herpaa, forhindre det videre Salg af det.

Med en mærkelig og stædig Vigegyldighed have forresten de engelske Veterinairer, længe efter at Landet var angrebet af Dvægpesten, benægtet dens Tilstedeværelse, — og de have endnu

i den seneste Tid behandlet de deraf angrebne Dyr som for andre Sygdomme, t. Ex. Kopper o. l.

Consul Mørk gjør opmærksom paa, at en af de nu i England trufne Foranstaltninger mod Pestens Udbredelse bestaaer i en fuldstændig Standsejning af al Dvægtransport i Landet, og maa antage dette for en meget hensigtsmæssig Bestemmelse. Hos os, hvor Dvægudførslen spiller saa stor en Rolle, kan dette Forhold jo vistnok ikke overføres i sin hele Strengthed, men ved at holde et Par Etappeveie aabne, lod det sig vel gjøre at hindre Færdslen ad de andre Reuter.

Professor Bagge synes, at naar vi, som tidligere berørt, have Lov for, at intet Dvæg maa føres de angrebne Steder mere nær end $\frac{1}{2}$ Mil, giver det os fuldt saa stor Sikkerhed som det engelske Communicationsforbud, der i det Mindste foreløbig kun er udstedt for Maris Maanedes Vedkommende der.

Professor Tscherning beder at lægge Mærke til, at det veterinaire Sundhedsraads Forslag gaaer ud paa at fjerne al Fare ved Dvægtransporten, idet det saavel giver Forholdsregler for det Dvæg, som skal passere nær ved mistænkte Districter, som for det, der føres til saadanne eller ogsaa kommer derfra. Den største Vanskelighed i denne Henseende ligger i at finde gjennemførlige Regler for de Mennefters Vedkommende, som færdes blandt Dvæget, da de fuldt saavel som Dyrene selv kunne forplante Smittstoffet. Det bør saaledes aldrig tilrådes Noget at komme til en sund Besætning i de Klæder, han har baaret i Staldene hos de angrebne Dyr.

Rector Stockfleth frygter, endstjøndt han dog ikke troer, at det egentlig har været Professor Bagges Mening, at dennes Ytringer af Flere skulle være blevne forstaaede, som om han, hvor Sygdommen indfandt sig paa en af vore mindre Dyr, vilde raade til der at indskrænke sig til en Afspærring uden Nedslagning, hvilket ved Smittstoffets store Udbredelighed maaskee som Følge af Nutidens udmærkede Communicationsmidler, vistnok selv ved en isoleret Beliggenhed af det angrebne Sted,

turde være farligt. Stjøndt tilhynelabende ganske helbredet, kunne Dyrene under en lang Reconvalescence endnu bære og udbrede Smitstoffet.

Profesfor Jørgensen spørger: om der virkelig forekommer saadanne Tilfælde, hvorved man fornuftigviis bør søge at helbrede det pestfyge Dvæg, saaledes at man altsaa med Rette kan tale om curative Foranstaltninger? og dernæst, om der ikke er Rimelighed for, at den fremadstridende gode Virkning, som den tidligere hos os forsøgte Inoculation i de to sidste Aar syntes at have haft, i grunden hidrørte fra, at Sygdommen, for hver Periode, som gik, var mere og mere i Aftagen, og i og for sig optraadte mildere?

Profesfor Bagge troer visseelig ikke, at der gives nogen Helbredelsesuur for Dvægpesten i Almindelighed; men overalt, hvor en Epizootie udbreder sig, træffer man dog en Deel meget milde Tilfælde, som maaskee nok kunne overvindes ved en hensigtsmæssig Behandling. Han selv skal sidst af Alle optræde som Talsmand for Suurforsøg imod Nedslagning; men Tilfælde kunne jo tænkes, hvor det bliver saa galt, at man ligesaa gjerne kan forsøge hvilket som helst andet Middel som Nedslagningen.

Inoculationens Betydning vurderer han ingenlunde ringe, men maa tilraade at gaae varsomt frem dermed, saa at man t. Ex. ikke griber til dette Middel, før man alligevel har Sygdommen i sin Besætning.

Af særdeles Vigtighed vil det være at holde skarpt Die med de Personer, som komme i Berøring med Dvægget, og i Irland har man ogsaa nu truffet den Foranstaltning, at Dvægførererne hos Politiet maae deponere en Sum Penge og derfor modtage en fuldstændig Dragt, som de maae bære, saalænge de færdes i mistænkte eller smittede Egne.

Consul Mørk finder dog ikke, at den Nødvendighed, vore Love give til Afsondring af de besængte Steder, slydestgjørende svarer til det engelske, vist særdeles anbefalelige Communicationsforbud, som vi neppe burde tage i Betænkning at faae

indsført ogsaa hos os, især da det dermed forbundne pecuniaire Tab er ringe. Det er især den Smitte, som ikke kan controleres — hos Dyr t. Ex., som vel ere angrebne deraf, men uden at Sygdommen endnu er kommen til tydeligt Udbrud — der er farligst.

Profesor Bagge maa dog fremdeles ansee os for tilstrækkelig sikrede ved de bestaaende Lovbestemmelser, som forbyde al Flytning af engang angrebne Dyr, Afholdelse af Markeder i mistænkte Egne o. s. v., der jo omtrentlig give os samme Ret til at standse Færdslen som det omtalte engelske Forbud. Naar Dyret har modtaget Smitten, kan det rigtig nok gaae fra 3—11 Dage, inden det bliver egentlig sygt; men det kan i den Tid ikke smitte andre. Det er derfor tidsnok at anvende Afspærringen, saasnart det første Sygdomstilfælde har viist sig, og han seer ingen Fare ved at indrømme den almindelige Dvægtransport forbi de angrebne Steder, og i en passende Afstand derfra, naar blot de syge Dyr ikke maae flyttes fra deres Plads.

Rector Stockfleth seer en Mulighed for, at enkelte Provindsfer ville kunne blive ødelagte, ved den Bestemmelse, at Communerne selv skulle udrede Halvdelen af den Erstatning for de nedslagne Dyr ($\frac{1}{2}$ af de syges og de sundes fulde Værdi), som skal ydes Eierne. Denne Forpligtelses fuldstændige Overtagelse af Staten, og en deraf følgende Udskrivning af Dvægstat turde være retfærdigere. Eieren vil jo dog i ethvert Tilfælde lide et ikke ringe Tab ved Nedslagningen.

Profesor Bagge frygter, at det vilde fremavle Ligegyldighed mod Faren, medens den tagne Bestemmelse, om at Communerne — og derigjennem altsaa ogsaa Eierne selv som Medlemmer af disse — skulle bære deres Part af Skaden, antages at ville stærke Forsigtigheden.

Profesor Jørgensen erindrer om, at man i England har grundet Mistanke om, at flere Folk med Forsæt have bidraget til at udbrede Smitten, for paa denne Maade at indjage Skræk og trykke Priserne til deres egen Fordeel.

Rector Stockfleth kan ikke troe, at vi vilde være synderligt udsatte for Sligt her, selv om Staten overtager den hele Erstatningsbyrde, baade fordi Lovens Straf vil ramme den, som med Forsæt virker til Sygdommens Udbredelse, og fordi den Besætning, som bliver angreben paa Grund af Eierens Skjodesløshed, jo i ethvert Tilfælde maa paaføre denne Tab, da han for det Første kun faaer de $\frac{3}{4}$ af Værdien af de syge Dyr udbetalt, og dernæst i længere Tid vil være forhindret fra at anstaffe sig frisk Besætning.

Profesfor Bagge indbrømmer, at det, selv om Staten overtager Erstatningspligten, nok som oftest vil være et alvorligt Uheld for Dvægeierne, isald deres Besætning maa nedslaaes; men der vil ogsaa gives dem, for hvem det saa i Grunden er Binding, og straffet bliver Forbryderen da kun, naar han kan opdages og overbevises. Desuden er det rette Princip, at den Deel af et Land, som særlig rammes af en Ulykke, ogsaa maa finde sig i at føle det haardeste Tryk deraf, selv om de andre Dele visseelig bør komme den kraftigt til Hjælp. Saaledes er ogsaa nu Syllands Stilling efter Krigen.

Consul Mørk er vis paa, at isald det, som Rector Stockfleth havde udtalt, hændtes nogen Provinds, særlig at blive truet med finantsiel Odelæggelse, saa vilde den lovgivende Magt træde hjælpende til; men forud at overtage den hele Garanti i alle Tilfælde, vilde sikkerlig være meget urigtigt.

Profesfor Holst opløser, at det, da vi i forrige Aarhundrede havde Dvægpest i Danmark, viste sig at være Forbrugerne (Stadbeboerne), som havde lidt meest derved, medens Landmændene efter et Par Aars Forløb havde faaet nye Besætninger, i Reglen bedre og i alt Fald haardsførere mod Sygdom, end de bortdøde.

Vi have næsten steds kunnet paavise Krigsforhold som den umiddelbare Anledning til Dvægpestens Indtrængen hos os. I 1745 havde vi den 2den schlesiske Krig, senere Syvaarskrigen og i 1762 Troppefamlingerne i Holsteen at takke derfor. Skulde paany muligviis indtrædende lignende For-

hold bringe os denne Sygdom ind i Landet, bliver det imidlertid et Spørgsmaal, om alle de hensigtsmæssige Foranstaltninger, som nu ere forberedte til at modarbejde den, saa lade sig iværksætte, og man gjør vistnok vel i ikke at forsømme Udsurancetegning.

Profesfor Førgensen fremhæver det Beroligende i, saaledes som vi iafte er blevene oplyste om, at see Narvaagenheden rettet paa at holde os fri for den Ulykke, som Dvægepestens Indtrængen og Omfiggriben i Danmark vilde være, — en Ulykke, der vilde ramme os endnu haardere, end den har ramt Englænderne, da vort Malkeqvæg, naar det skal nedslaaes, har saa meget ringere Værdi end de engelske Fæbedyr.

Plan for Virksomheden af den 10de danske Landmandsforsamling,

som afholdes i Aarhus fra Mandagen den 25de til Fre-
dagen den 29de Juni 1866 incl.

Forsamlingens Virksomhed vil bestaae i:

1. Forhandlinger efter opstillede Spørgsmaal.
2. Afholdelsen af et Dyrskue.
3. Udstilling af indenlandske Meierifrembringelser.
4. Udstilling af Korn-, Frø- og Meelprøver, Foderurter, Skovfrø og Skovprodukter m. V.
5. Udstilling af tilberedt (saltet, tørret, røget, eller paa anden Maade conserveret) Fisk, Fiske-
redskaber samt Fiskegjøbning.
6. Udstilling af saavel her i Landet som i Udlandet
forfærdigede Maskiner, Redskaber, Bogne, Sele-
tøier, Modeller, Tegninger, Afbildninger,
Prøver og iøvrigt Alt, hvad der maatte kunne være
af Interesse for Landbrug, Havedyrkning, Forst-
væsen, Sægt og Fiskeri.

Forhandlingerne finde Sted hver Dag; paa de Dage,
da der afholdes Dyrskue, Kraftprøver o. desl., dog kun i
nogle Morgentimer.

Praktiske Prøver af Maskiner og Redskaber
ville saavidt muligt blive foretagne saavel paa Stedet som
i Marken.

Comiteen haaber foruden de forannævnte Udstillinger at skulle kunne tilveiebringe forskjellige Samlinger af almindelig Interesse for Landbruget, f. Ex. af danske Bjergarter og Mineralier, af for Land- og Skovbruget skadelige eller nyttige Pattedyr, Fugle og Insekter, af forskjellige Sædarter i Straaet, af Potteplanter, af Hør fra indenlandske Hørbrændningsfabriker, af indenlandske Træsorter, som ere af industriel Nytte, af inden- og udenlandske Tørv, af her i Landet avlet Tobak, af Cichorie, af Teglværksprodukter og af kunstige og naturlige Gjødningsmidler.

Foraauidt Comiteen maatte see sig istand til at lade indkjøbe i Udlandet forskjellige, for vore Forhold passende Maskiner og Redskaber*), ville disse blive bortsolgte blandt Forsamlingens Medlemmer. Enhver, der kjøber en Maskine eller et Redskab af en ny, hidtil ukjendt Construction, anmodes om at indsende til det kgl. Landhuusholdningsselskab en Beretning om, hvorvidt samme efter de gjorte Erfaringer svarer til sit Siemed og fortjener at anbefales til videre Udbredelse.

Medlemscontingentet, hvorfor haves fri Afgang til Dyrstuet, samtlige Udstillinger og Forhandlingerne, er bestemt til 5 Rdlr. Indskrivning finder Sted i Forsamlingens Bureau, der forestaaes af Forsamlingens Secretair, Bureauchef Desjau. Det aabnes Mandagen den 18de Juni Kl. 10 Form., og vil derefter hver Dag være aabent fra Kl. 8 Morgen til Kl. 8 Aften. Dhr., der ville deeltage i Landmandsforsamlingen og ønske, at Comiteen skal besørge Logis til dem, anmodes om

*) Medens Comiteen allerede paa Grund af forskjellige Forestillinger, som ere gjorte den, har opgivet iaar at gjøre Indkjøb af Hornqvæg fra Udlandet, saaledes har den heller ikke som Følge af det for Eiden bestaaende Forbud kunnet stille noget Indkjøb af andre Hunsdyr af rene Racer fra Udlandet i Udfigt. Foraauidt imidlertid gunstigere Forhold senere hen skulde tilstede nogen Forandring i sidste Henseende, er det Comiteens Agt saavidt muligt at gjøre saadant Indkjøb af Faar og Sviin, i Lighed med, hvad ved tidligere Landmandsforsamlinger har fundet Sted.

inden den 18de Juni at anmeldte deres Ankomst til Comiteens Medlem Byfoged, Kammerjunker Scholten.

Forhandlingsgjenstandene ville blive: om Foranstaltninger til Fættelse af Omsætning af Landbrugets Produkter, navnlig Oprettelsen af Landmandsbørser og Torvehaller i de større Byer; — Beplantning i større Omfang af de jydste Heber; — Forbedring af den arbejdende Classes Boliger paa Landet; — Forpagtningsforholdene; — Drainingens Indflydelse paa Jordens Benyttelse og Behandling; — Dampens Anvendelse i Agerbruget; — Fodning; — om Befordringsmidlerne for Udførslen af vore Hunsdyr til England ere tilstrækkelige; — om en Forandring i Loven af 23de Januar 1862, forsaavidt den ubeluffer de ældre Hingste fra Concurrence til Statens Præmier ved de locale Dyrstuer; — om eventuel Indførelse af Kraftprøver for Heste ved de locale Dyrstuer; — nye Erfaringer med Hensyn til Melkens hensigtsmæssige Behandling og Tilvirkningen af Smør og Ost; — om Græsning i Stovene; — om Træfrugtavlens Dphjælpsning.

Dyrstuet, der forestaaes af Comiteens Medlemmer, Gods-eier Sartorph og Proprietair Erichsen, afholdes Torsdagen den 28de Juni Kl. 10—2. Dyrene maae være der tilstede senest den 26de Juni Kl. 9 Morgen, hvilken Dag Bedømmelsen finder Sted.

For at Hingstene kunne erholde Præmie, maae de underskafes en Kraft- og Hurtighedsprøve, der afholdes Onsdagen den 27de Juni Kl. 11 Form.

Hingste til sværere Trækbrug ville have at gennemløbe en Veilængde af $\frac{1}{2}$ Miil i 20 Minuter, for Tospændervogn med en Vægt af 800 Pund, for Censpændervogn med en Vægt af 300 Pund, Kubstens Vægt deri ikke indbefattet.

Landhingste til Rides- og lettere Trækbrug skulle tilendebringe samme Veilængde i 15 Minuter, enten for Vogn eller under Rytter, uden Vægtbestemmelse.

Foræblede Hingste af denne Klasse skulle tilbage- lægge en Veilængde af $\frac{3}{4}$ Mil i 15 Minuter under Rytter, uden Vægtbestemmelse.

I de Tilfælde, hvor Tospænder-Vogn kan benyttes, ere de Vedkommende ikke underkastede nogen Indskrænkning eller Betingelse med Hensyn til Valget af den anden Hest. Denne stilles af dem selv tilligemed Vognen, der skal have løs Hammel. Vægten leveres af Comiteen.

Tilkjendelsen af Præmier skeer ved følgende Be- dømmelses-Comiteer:

1. For Hingste til sværere Trækbrug.
2. For Hopper til sværere Trækbrug.
3. For Hingste til Ride- og lettere Trækbrug.
4. For Hopper til Ride- og lettere Trækbrug.
5. For Dvæg af Federacen af jydsk Race.
6. For do. af do. af andre Racer.
7. For Malkeqvæg af jydsk Race (Thyr, Røer og Dvier).
8. For do. af Angler Race do.
9. For do. af andre Racer do.
10. For en Samling eensartet Malkeqvæg af eget Tillæg
1 Thy og 5 Røer (3 Røer og 2 Dvier).
11. For Merinos Faar.
12. For Rjødifaar af rene Racer.
13. For Faar af blandede Racer.
14. For Sviin.
15. For fedt og slagtesærdigt stort Dvæg (Stude, Røer og Dvier).
16. For fede Kalve, Faar og Sviin.

Tilkjendelsen af Præmier betinges af, at det paagjældende Dyr af Dommeren stjønnes at være fortrinligt, ikke blot i Forhold til de øvrige, men ogsaa i og for sig.

Præmierne uddeles Torsdag Middag Kl 1 af Forsam- lingens Præsident.

De af Hs. Maj. Kongen allernaadigst skjenkede 600 Rdlr. ville blive uddeelte som Kongepremier.

Eiere af præmiebelønnede Handyr ere pligtige at holde samme opstaldede til Nol i Landet i det mindste i eet Aar. Føres et saadant Dyr udaf Landet inden denne Tid, eller castreres det uden beviislig Nødvendighed, tilbagebetales den for Dyret modtagne Præmie til Comiteen for næste Landmandsmøde, som er berettiget til at paasee Overholdelsen af denne Bestemmelse.

Dommerne og Suppleanterne vælges af Delegerede fra Landbosforeningerne, der strax efter Mødets Aabning sammentræde under Ledelse af Præsidenten eller Vicepræsidenten.

Enhver, der ønsker at deeltage i Præmieconcurrencen, maa derom gjøre Anmeldelse inden den 1ste Mai. Senere anmeldte Dyr ville blive anviste Plads, forsaavidt Omstændighederne tillade det, men have ikke anden Ret end den at være paa Dyrstuepladsen. Anmeldelsen skeer efter Schemaer, der erholdes hos og indsendes in duplo til enten en af de Mænd, der velvilligen have paataget sig at være Comiteens Commissionairer, eller Comiteen i Aarhus.

Pengepræmier tildeles kun Dyr, der høre hjemme i Kongeriget. Forsaavidt Dyr andetstedsfra fremstilles, ville de blive underkastede en særskilt Bedømmelse og kunne tildeles Medaljer.

Ethvert Dyr erholder et Nummer, der svarer til det, hvorunder det er opført i Dyrstuecataloget, hvorefter Dyrene opstilles paa Pladsen.

Comiteen skal, saavidt muligt, drage Omsoarg for, at Dampstibe ville anløbe forskjellige Hovedpunkter, hvorfra der ikke er nogen regelmæssig Forbindelse med Aarhus. Omkostningerne ved Forsendelsen ere iøvrigt Comiteen uvedkommende.

Comiteen leverer uden Betaling Staldrum og Foder til Dyrene samt Logis til Bogterne under Opholdet i Aarhus.

Det samlede Præmiebeløb vil om muligt udgjøre 6470 Rdlr.

Udstillingen af Agerdyrkningsredskaber og Maskiner foretaaes af Comiteens Medlem Grosserer Broge, og er ligesom

de øvrige Samlinger, hvilke forestaaes af Comitæens Medlem Consul Mørk, aaben fra den 25de til den 29de Juni, hver Dag fra Kl. 6 Morgen til Kl. 7 Eftermiddag, den førstnævnte Dag ubelukkende for Forsamlingens Medlemmer, og da først fra Kl. 12 Middag.

Til Anerkjendelse for Fabrikanter eller Udstillere af fortrinlige Maskiner, Redskaber, Bogne, Seletøier, Modeller, Ufbildninger, Tegninger m. v., som have Interesse for Landbruget, har Comitæen ladet præge en Medalje, der deels i Sølv og deels i Bronze vil i Forening med et Patent blive uddeelt efter Kjendelse af den ved Mødet af Delegerede fra Landbosforeningerne valgte Bedømmelsescomitæ, bestaaende af Dhr. Mechanicus Winstrup i Kjøbenhavn, Forpagter Heide paa Bygholms Teglværk og tre af dem tilkaldte Medlemmer. Comitæen træder i Virksomhed 4 Dage forinden Forsamlingen aabnes, for at dens Bedømmelse betimeligen kan være fuldendt.

Efter Udstillingens Slutning ville de Gjenstande, over hvilke Udstillerne ikke paa anden Maade disponere, snarest muligt blive tilbage sendte.

Havneafgifterne i Aarhus ere Udstillerne uvedkommende.

Udstillingen af indenlandske Meierifrembringelser forestaaes af Grosserer Broge.

For at komme i Betragtning maa Smørret være pakket i ikke mindre end $\frac{1}{2}$ Td. fra større og $\frac{1}{8}$ Td. fra mindre Afløbsbrug med ikke over 20 Rør. Det maa være i Aarhus senest den 20de Juni. Hver Td. maa have et bestemt og tydeligt Mærke, som dog ikke maa oplyse om, hvem Producenten er, og tillige være ledsaget af et, udbendig med samme Mærke forsynet, forsegleet Brev, indeholdende Producentens og Meierstens Navn, hvilket aabnes af Præsidenten, naar han har modtaget Bedømmelsescomitæens Kjendelse. Af Ost modtages indtil 3 Stykker af samme Sort. Med Hensyn til Mærke og Opgivelse af Navn forholdes som ved

Smørret. Naar Bedømmelsen har fundet Sted, anbringes Udstillernes Navne paa de udstillede Produkter.

Præmierne bestaae i den fornævnte Medaille, deels i Sølv, deels i Bronze, og tilkjendes af en Bedømmelsescomitee.

Tre Præmier paa 25 Rbd., 15 Rbd. og 10 Rbd. tilkjendes de fortrinligste Meierster.

Fortegnelse

over

de Mænd, der velvilligen have paataget sig at udlevere og modtage Anmeldeiser til Landmandsforsamlingen samt i det Hele at virke i dens Interesse.

Aalborg Hr. Kjøbmand Chr. Simoni; Afsens Hr. Consul B. Bruun; Bogenfse Hr. Kjøbmand A. Dethleffen; Faaborg Hr. Kjøbmand Aug. Schroeder; Fredericia Hr. Kjøbmand Ahlman; Frederikshavn Hr. Commerceraad, Consul Kall; Hjørring Hr. Consul Chr. H. Nielsen; Hobro Hr. Kjøbmand N. E. Brasch, Ridder af Dbrg.; Horsens Hr. Kjøbmand J. J. Levh; Kjerteminde Hr. Kjøbmand E. A. Prøvensen; Kjøbenhavn Forsamlingens Secretair, Bureauchef D. Dessau og Grosserer William Heilbutz; Kolding Hr. Agent M. Warming; Korsør Hr. Kjøbmand N. Lambertsen; Lemvig Hr. Proprietair Olesen til Rabbel; Middelfart Hr. Kjøbmand A. E. Hansen; Nakfrov Hr. Kjøbmand W. Jessen; Næstved Hr. Consul E. M. Wittusen; Nyborg Hr. Consul N. Suhr; Nykjøbing paa Falster Hr. Consul Edo. Benzon; Nykjøbing paa Morsø Hr. Bogtrykker Christensen; Odense Hr. Grosserer B. Petersen, Ridder af Dbrg. og Dbmd.; Randers Hr. Agent H. N. Bay, Ridder af Dbrg.; Ribe Hr. Brænderieier P. Høiberg; Ringkjøbing Hr. Landinspecteur Kirk, Albershvile pr. Ringkjøbing; Rudkjøbing Hr. Kjøbmand N. Nielsen; Rønne Hr. Consul H. B. Rasch; Skive Hr. Kjøbmand F. C. Behrens; Stege Hr. Kjøbmand F. Wolff; Svendborg Hr. Consul, Grosserer H. J. Rasmussen; Thisted Hr. Consul Bendixen; Viborg Hr. Raadmand Bøye.

